

LATINA PRO NĚMČINÁŘE – HODINA II.

GRAMATIKA

Druhá deklinace: vzor servus, -ī m. (puer, -ī m.; verbum, -ī n.):

Kmenová samohláska: **ō**

PÁD/ČÍSLO	SINGULÁR (sg.)	PLURÁL (pl.)
NOMINATIV (nom.)	serv -us verb -um	serv -ī verb -a
GENITIV (gen.)	serv -ī	serv -ōrum
DATIV (dat.)	serv -ō	serv -īs
AKUZATIV (ak.)	serv -um	serv -ōs verb -a
VOKATIV (vok.)	serv -e ! puer ! verb -um !	serv -ī ! verb -a !
ABLATIV (abl.)	serv -ō	serv -īs

Rod: tato substantiva jsou **většinou maskulina a neutra**. Někdy mají ovšem rod **ženský**: jména **stromů, zemí, ostrovů a měst** (*laurus, -ī*, f. vavřín, *pōpulus, -ī*, f. topol, *Aegyptus, -ī*, f. Egypt, *Rhodus, -ī*, f. Rhodos, *Corinthus, -ī*, Korint). Kromě toho si zapamatujte spojení: **humus atra** – černá zem, **alvus longa** – dlouhé (hadí) břicho. Dále je vhodné zapamatovat si také tyto výjimky z rodu, tentokrát se jedná o neutra, která mají skloňování maskulin: **vīrus malum** – zlý jed, **vulgus miserum** – ubohý lid.

POZOR: stejně jako u deklinace první, používaly se v některých pádech také odlišné tvary: někdy pozůstatky původních tvarů, jindy výjimky vzniklé nutností odlišit nebo zjednodušit konkrétní tvary:

- substantiva zakončená **-ius, -āius, -eius, -ium**: genitiv a vokativ sg. (ten pouze u koncovek maskulin) častěji s koncovkou **-ī** místo **-īī, -āīī, -eīī** (*filius*: gen. *fīlī*, vok. *fīlī !* (místo očekávaného *fīle !*)), v plurále se už ale skloňují podle vzoru (tedy: nom. *fīlī...*).
- substantivum **deus** – bůh má tři možné tvary v nom., dat. a abl. pl: nom. **dī** vedle **deī** a **dīī**; a dat. a abl. **dīs** vedle **deīs** a **dīīs**.
- někde se zachoval lokál sg. (gramaticky je shodný s gen. sg.): u jmen měst a menších ostrovů: **Corinthī** – v Korintě, **Tarentī** – v Tarentu, **Dēlī** – na Délu, **Brundisī** – v Brundisiu; a kromě toho v často používaných vyjádřeních **domī** – doma, **vesperī** – večer, a **bellī** – ve válce.

Exercitiones:

I. Co znamenají tato spojení? Určete o jaký pád se jedná:

- in absentia
- mea culpa
- per aspera ad astra
- periculum in mora
- pro bono publico
- anno Domini
- curriculum vitae
- ex libris
- in memoriam
- sine ira et studio

II. Doplňte chybějící spojení a převed'te věty do plurálu:

1. Agricola ..... (laborosus, a, um) in ..... (ager) laborabat.
2. Puer ..... (parvus, a, um) in ..... (periculum) est.
3. Magister in silva populum..... (altus, a, um) monstrat.
4. Lupus agnos ..... (multus, a, um) necat.
5. Liberi a viro ..... (clarus, a, um) donum rogant.
6. Medicus puellae herbam ..... (rarus, a, um) monstrat.
7. Poeta de nauta ..... (noster, stra, strum) cantat.

III. Přeložte:

1. Víno je dar Bakchův.
2. Učitel vyprávěl žákům o římských bozích a bohyních.
3. Dobří žáci budou vždy poslouchat své učitele.
4. Služka zdobí stůl květinami.
5. Římané podporovali slavné básníky.
6. Zítra se budeme procházet v krásné zahradě.

IV. Přeložte a určete, o jaké přání se jedná:

1. Si magister fabulam narrat, pueri boni sunt.
2. Si puellam adiuvares, amaret te.
3. Si magistri in silva errarent, discipuli in schola non essent.
4. Si mihi prodesses, laudarem te.
5. Si mihi oberis, non te salutabo.
6. Si non properabit, magister eum castigabit.